

Strada Ficțiunii

OMUL INVIZIBIL

Strada Ficțiunii

Mergi pe o stradă.

Cosmopolită. Straniu familiară. Cu miros de mare, de scorțișoară sau de cerneală. Trecătorii par manierați. Nonconformiști. Plini de umor. Ai căutat mereu strada asta. Paralelă cu modele.

Perpendiculară pe modern. Nouă. Efervescentă. De tradiție bună. Cu seraiuri, *palazzo*-uri și hamace. Cu zgârie-nori și arcade. Cu clădiri invizibile. O stradă care se construiește pe măsură ce ți-o imaginezi.

Iată-l și pe omul cu umbrelă colorată, care știe drumul, dar se lasă purtat de suflul imaginației. Ghidul tău. Și, cum pe Strada Ficțiunii contează și plimbarea, nu doar destinația, dă mai întâi un tur.

Turul Clasic. Urmărește dreptunghiul colorat. Te vor acompa-
pania doar clasicii care au trecut testul timpului.

Turul Contemporan. Urmărește pătratul colorat. Te vor
întâmpina autori care nu scriu neapărat pentru premii și vei
descoperi debutanții chiar de la debut.

Turul Bestseller. Urmărește cercul colorat. Ești în rețea cu
scriitorii din cele mai fierbinți topuri ale lumii.

RALPH ELLISON

Ralph Ellison (1914-1994) s-a născut în Oklahoma, dar și-a petrecut cea mai mare parte a vieții în New York. Aici l-a cunoscut pe romancierul afro-american Richard Wright, care a jucat un rol decisiv în hotărârea lui Ellison de a deveni scriitor. Capodopera sa, *Omul invizibil* (*Invisible Man*), la care a lucrat nu mai puțin de șapte ani, reprezintă unul dintre cele mai spectaculoase debuturi editoriale din literatura americană. Publicat în 1952, romanul s-a menținut timp de șaisprezece săptămâni pe listele de bestselleruri, aducându-i lui Ellison premiul American National Book Award (1953) și impunându-l ca unul dintre cei mai mari romancieri americani ai secolului XX. A predat la mai multe universități americane, printre care Universitatea Yale și Universitatea din New York. În 1975 a devenit membru al Academiei Americane. A publicat două colecții de eseuri, *Shadow and Act* (1964) și *Going to the Territory* (1986), iar în 1996 volumul de proză scurtă *Flying Home and Other Stories*. Și-a dedicat ultima parte a vieții scrierii unui nou roman, rămas neterminat și publicat postum cu titlul *Juneteenth* (1999).

Vocea autorului

„Toate romanele vorbesc, în ultimă instanță, despre o minoritate: individul este o minoritate. Ceea ce este universal într-un roman – și oare nu asta pretindem în vremurile noastre? – se obține doar prin surprinderea unui individ particular într-o situație particulară.“

Ralph Ellison

Traducere din limba engleză, postfață și note de
Ovidiu-Gheorghe Ruța

INVISIBLE MAN

Ralph Ellison

Copyright © 1947, 1948, 1952, Ralph Ellison

Copyright renewed © 1980, Ralph Ellison.

All rights reserved.

OMUL INVIZIBIL

Ralph Ellison

Copyright © 2012 Editura **ALLFA**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

ELLISON, RALPH

Omul invizibil / Ralph Ellison; trad. : Ovidiu-Gheorghe

Ruța. – București: ALLFA, 2012

ISBN 978-973-724-383-6

I. Ruța, Ovidiu-Gheorghe (trad.)

821.111-31=135.1

Pentru Ida

Toate drepturile rezervate Editurii **ALLFA**.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată

fără permisiunea scrisă a Editurii **ALLFA**.

Drepturile de distribuție în străinătate aparțin în exclusivitate editurii.

All rights reserved. The distribution of this book outside

Romania, without the written permission of **ALLFA**,

is strictly prohibited.

Copyright © 2012 by **ALLFA**.

Editura **ALLFA**: Bd. Constructorilor nr. 20A, et. 3,

sector 6, cod 060512 – București

Tel. : 021 402 26 00

Fax : 021 402 26 10

Distribuție: Tel. : 021 402 26 30; 021 402 26 33

Comenzi: comenzi@all.ro

www.all.ro

Redactare: Ruxandra Câmpeanu

Tehnoredactare: Liviu Stoica

Corectură: Elena Georgescu

Design copertă: Alexandru Novac

„Sunteți salvați, strigă căpitanul Delano, din ce
în ce mai uimit și mai îndurerat, sunteți salvați!
Ce a aruncat o asemenea umbră asupra voastră?”
Herman Melville, *Benito Cereno*

„HARRY: Vă zic, nu eu sunt cel la care priviți,
Nu eu sunt cel la care rânjiți, nu sunt eu cel pe care
privirile voastre confidențiale
Îl incriminează, ci cealaltă persoană, dacă o persoană e,
Cealaltă persoană care credeți că sunt: lăsați-vă necrofilia
Să mănânce din acel stârv...”
T.S. Eliot, *Reuniune de familie*

Prolog

Sunt un om invizibil. Nu sunt o nălucă dintre acelea care îl bântuiau pe Edgar Allan Poe, nici vreo ectoplasmă desprinsă din filmele de la Hollywood. Sunt un om în carne și oase, făcut din țesuturi și lichide fiziologice, ba chiar s-ar putea spune că am și creier. Trebuie să înțelegeți că sunt invizibil doar fiindcă oamenii refuză să mă vadă. Precum acele capete fără trup de la circ, parcă sunt înconjurat de oglinzi care deformează. Când se apropie de mine, oamenii văd doar ce e în jurul meu, se văd pe ei înșiși sau cine știe ce plăsmuiri ale minții lor, cu alte cuvinte, văd orice, mai puțin pe mine.

Faptul că sunt invizibil nu are drept cauză nici vreun accident biochimic al epidermei mele. Invizibilitatea mea e dată de o predispoziție ciudată a ochilor celor cu care vin în contact. Ține de felul în care sunt construiți ochii lor *interiori*, aceia cu care privesc realitatea prin ochii lor fizici. Nu mă plâng, nici nu protestez. Câteodată e un avantaj să nu fii văzut, deși, de cele mai multe ori, invizibilitatea îți pune nervii la încercare. Atunci cei cu vederea slabă se lovesc mereu de tine. Adesea, te îndoiești că exiști. Te întrebi dacă nu cumva ești doar o fantomă care există în mintea altor oameni, de pildă, o ființă dintr-un coșmar, pe care cel care visează încearcă din răsuputeri să o distrugă. Când te simți astfel, resentimentele care te încearcă te fac să te lovești și tu de oameni. Și, vă mărturisesc, ai aceste resentimente mai tot timpul. Te macină nevoia de a-ți dovedi ție că exiști în lumea reală, că faci parte din tot acest zgomot, din tot acest chin, și atunci lovești cu pumnii, blestemi și înjuri, ca să-i faci să îți recunoască existența. Din păcate, rareori reușești.

Într-o seară m-am lovit din greșeală de un bărbat care, poate fiindcă era aproape beznă, m-a văzut și mi s-a adresat cu un

apelativ jignitor. M-am năpustit la el, l-am luat de revere și i-am pretins să-și ceară scuze. Era un bărbat înalt, blond. Când chipul meu a ajuns aproape de al lui, m-a privit insolent cu ochii lui albaștri și m-a înjurat. Îi simțeam respirația caldă pe față în timp ce încerca să se elibereze din mâinile mele. L-am lovit scurt cu fruntea în bărbie, cum am văzut că se face în Caraibe, și am simțit cum îi crapă pielea și cum îi țâșnește sângele.

— Cere-ți scuze! am strigat. Cere-ți scuze!

Însă el se tot zbătea și înjura, așa că l-am lovit iar și iar, până a căzut în genunchi, sângerând abundent. L-am lovit repetat cu picioarele, ca un apucat, căci continua să înjure, deși avea buzele năclăite de sânge. Ce l-am mai lovit! Eram atât de revoltat, încât mi-am scos briceagul și mă pregăteam să-i tai gâtul chiar acolo, în lumina felinarului de pe strada pustie. Cu o mână îl țineam de gât, iar în cealaltă țineam briceagul, deschizându-l cu dinții, când mi-am dat seama că, probabil, omul acela nu mă văzuse și că, din punctul lui de vedere, se afla de fapt în toiul unui coșmar. Am oprit în loc lama care șuiera prin aer și l-am lăsat să cadă pe spate acolo, în stradă. L-am fixat cu privirea, în timp ce farurile unei mașini străpungeau bezna. Zăcea pe asfalt, gemând, un om care fusese la un pas de a fi ucis de o fantomă. M-am speriat. Eram dezgustat și îmi era rușine. Parcă eram beat. Mă clătinam pe picioare. Apoi m-am amuzat. Ceva ieșise din mintea obscură a acelui om și-i dăduse o bătaie soră cu moartea. Această idee nebunească m-a făcut să izbucnesc în râs. S-ar fi trezit oare în clipa morții? L-ar fi eliberat Moartea în vederea unei vieți în stare de veghe? Dar n-am mai zăbovit. Am fugit prin beznă, răsând atât de tare, încât mi-era teamă să nu se rupă ceva în mine. A doua zi i-am văzut fotografia în *Daily News*. Deasupra ei scria că fusese „tălăhărit”. Sărmanul nătărău, sărmanul nătărău orb, mi-am zis, cu sinceră compasiune, a fost jefuit de un om invizibil!

Chiar dacă nu-mi neg actele violente, cum făceam pe vremuri, de obicei nu sunt chiar atât de violent. Nu uit că sunt invizibil și pășesc cu grijă, să nu-i trezesc pe cei care dorm. Uneori e mai bine să nu fie treziți, fiindcă puține lucruri sunt mai periculoase pe lumea asta decât cei care dorm. Totuși, cu trecerea

timpului, am aflat că e posibil să te lupți cu ei fără să-și dea seama. De pildă, mă lupt de ceva vreme cu Monopolated Light & Power¹. Le folosesc serviciile fără să plătesc, iar ei nu-și dau seama. Bănuiesc ei că se scurge energie pe undeva, dar nu știu pe unde. Tot ce știu e că la ei, la centrală, contorul principal le arată că o grămadă de energie electrică se pierde în jungla din Harlem. Ironia e că, desigur, eu nu locuiesc în Harlem, ci într-o zonă mărginașă. Acum câțiva ani, când încă nu descoperisem avantajele invizibilității, am parcurs pașii necesari pentru a cumpăra de la ei energie electrică și a le-o plăti la prețurile scandaloase pe care le practică. Acum n-o mai fac. Am renunțat la asta, cum am renunțat și la apartamentul meu și la vechiul meu stil de viață, bazat pe presupunerea eronată că, la fel ca ceilalți oameni, sunt vizibil. Acum, fiind conștient că sunt invizibil, stau fără chirie într-o clădire închiriată doar albilor, într-o parte a beciului care a fost închisă și dată uitării în secolul al nouăsprezecelea și pe care am descoperit-o pe când încercam să mă fac nevăzut în noapte ca să scap de Ras² Distrugătorul. Însă anticipez prea mult, ajungem acolo abia spre sfârșitul poveștii, deși sfârșitul e la început și mai e mult până acolo.

Ideea e că mi-am găsit un cămin sau, dacă doriți, o groapă în pământ. Nu vă pripiti să trageți concluzia că, dacă numesc această casă a mea „groapă“, e umedă și rece ca un mormânt. Există gropi reci și gropi calde. A mea e o groapă caldă. Nu uitați că un urs se retrage în bârlog peste iarnă, stând înăuntru până primăvara. Apoi iese de acolo în pas vioi, cum iese puiul de Paște din găoace. Vă spun asta ca să vă asigur că e greșit să presupuneți că, deoarece sunt un om invizibil și trăiesc într-o groapă, sunt mort. Nu sunt nici mort, nici în stare de animație suspendată. Spuneți-mi Moș Martin, căci hibernez.

Groapa mea e călduță și plină de lumină. Da, e *plină* de lumină. Nu prea cred că mai e în New York un loc așa de plin de lumină cum e groapa mea, iar Broadway-ul nu face excepție, nici

¹ Traducerea omonimică în limba română este „Monopolul Luminii și al Puterii“, sintagmă semnificativă în economia narațiunii.

² Rege, prinț sau nobil feudal etiopian.

Empire State Building așa cum arată într-o noapte ideală pentru un fotograf. Dar sunteți duși de nas. Aceste două locuri sunt printre cele mai întunecate din întreaga noastră civilizație. Pardon, *cultură*. Am auzit că deosebirea e importantă. Poate părea o farsă sau o contradicție, dar contradicțiile fac lumea să se miște, nu ca o săgeată, ci ca un bumerang. Feriți-vă de cei care vorbesc despre *spirală* istoriei, căci pregătesc un bumerang. Țineți la îndemână o cască de oțel. Eu o știu prea bine. Am fost lovit cu bumerangul în cap atât de des, încât acum pot vedea întunericul luminii. Iar eu iubesc lumina. Poate vi se pare ciudat că un om invizibil are nevoie de lumină, își dorește lumină, iubește lumina. Dar poate e așa tocmai pentru că *sunt* invizibil. Lumina confirmă că sunt real, dă naștere formei mele. O fată frumoasă mi-a povestit cândva că avea un coșmar repetat, în care stătea în mijlocul unei încăperi mari și întunecate și simțea că fața i se mărește până umple toată încăperea, devenind o masă amorfă, în timp ce ochii îi urcau, ca o piftie grețoasă, de-a lungul hornului. Așa stau lucrurile și în cazul meu. Fără lumină, nu numai că sunt invizibil, dar sunt și amorf. Iar să nu fii conștient de propria ta formă înseamnă să fii un mort care trăiește. Eu însumi, după ce trăisem deja douăzeci de ani, nu am fost viu decât după ce mi-am descoperit invizibilitatea.

De aceea duc o bătălie cu Monopolated Light & Power. Mă refer aici la motivul mai profund pentru care o fac: îmi permite să simt cât de viu sunt. Lupt cu ei și pentru că mi-au luat foarte mulți bani înainte să învăț să mă apăr. În groapa mea de la subsol sunt exact 1 369 de lumini. Am tras cabluri pe fiecare centimetru de tavan. Și nu am pus becuri fluorescente, ci din cele vechi, cu filament, care consumă mai mult curent. E un act de sabotaj. Am început deja să trag cabluri și pe perete. Un cunoscut care caută prin gunoaie, un adevărat vizionar, mi-a făcut rost de cablu și du-lui. Nimic, nici măcar o furtună sau un potop, nu are voie să stea în calea nevoii noastre de lumină, de lumină tot mai multă și tot mai strălucitoare. Adevărul e lumină și lumina e adevăr. După ce voi termina cu pereții, mă voi apuca de podea. Atâta doar că nu știu cum voi face asta. Însă, când ai fost invizibil atâta vreme cât am fost eu, îți dezvolți o anumită ingeniozitate. Îi dau eu de capăt.

Și poate voi inventa un dispozitiv care să-mi pună cafeaua pe foc în timp ce eu stau în pat și chiar unul care să-mi încălzească patul, cum a făcut insul pe care l-am văzut într-o revistă ilustrată, cel care a inventat un dispozitiv cu care să-și încălzească încălțările! Deși sunt invizibil, mă înscriu în tradiția marilor meșteri americani. Asta mă înrudește cu Ford, Edison și Franklin. Deoarece am o teorie și un concept, spuneți-mi „gânditor-meșter“. Da, îmi voi încălzi încălțările. O să le prindă bine, căci sunt pline de găuri. Voi face asta și multe altele.

Acum am un fonograf cu radio. Intenționez să am cinci. În groapa mea domnește un soi de amorțală acustică și, când ascult muzică, vreau *să-i simt* vibrația, nu doar cu urechile, ci cu tot corpul. Aș dori să aud cinci înregistrări cu Louis Armstrong cântând *What Did I Do to Be so Black and Blue*, să le aud pe toate deodată. Câteodată îl ascult pe Louis în timp ce mănânc desertul meu preferat, înghețată de vanilie cu gin de porumbar. Torn lichidul roșu peste movilița albă și mă uit cum strălucește și cum se ridică aburii, în timp ce Louis transformă acel instrument marțial într-o revărsare de acorduri lirice. Poate că îmi place Louis Armstrong fiindcă a transformat faptul de a fi invizibil în poezie. Probabil a făcut-o fiindcă nu e conștient că *este* invizibil. Iar faptul că eu înțeleg invizibilitatea mă ajută să-i înțeleg muzica. O dată am cerut o țigară și niște farsori mi-au dat una cu marijuana. Am aprins-o când am ajuns acasă și m-am pus să ascult muzică la fonograf. A fost o seară ciudată. Să vă explic. Invizibilitatea te face să simți altfel trecerea timpului. Nu ești niciodată chiar în ritm cu el. Uneori o iei în față, alteori rămâi în urmă. Timpul nu curge rapid și imperceptibil, ești conștient de nodurile lui, de acele puncte în care stă încremenit sau din care țâșnește înainte. Aluneci în acele interstii și privești în jur. Asta se aude, vag, în muzica lui Louis.

Odată am văzut un boxer profesionist luptându-se cu un țărănoi. Boxerul era iute și uluitor de tehnic. Corpul lui era o curgere violentă de mișcări rapide și ritmice. L-a lovit pe țărănoi de o sută de ori, în timp ce acesta își ținea brațele sus, uluit. Însă, brusc, țărănoiul a dezlănțuit un vârtej cu mânușile lui de box, a plasat o lovitură și a trimis la podea tehnica, viteza și jocul de

picioare. Cel pe care pariau toți a rămas lat. Cel care nu prea avea șanse a fost aplaudat. Țărănoiul adoptase, pur și simplu, percepția pe care adversarul său o avea asupra timpului. Tot așa, sub vraja țigării cu marijuana, am descoperit un mod nou, analitic, de a asculta muzică. Sunetele neauzite ajungeau la mine și fiecare linie melodică era de sine stătătoare, se deosebea clar de celelalte, spunea ce avea de spus și aștepta răbdătoare să vorbească și celelalte voci. În noaptea aceea m-am trezit că nu aud doar în timp, ci și în spațiu. Nu numai că am pătruns în interiorul muzicii, ci, precum Dante, am coborât în adâncurile ei. Și sub iuțea ritmului febril era un alt ritm mai lent și o peșteră și am intrat în ea și am privit în jur și am auzit o femeie în vârstă cântând un spiritual la fel de plin de Weltschmerz ca un flamenco, iar dedesubt era un strat și mai profund, unde am văzut o fată frumoasă, de culoarea fildeşului, care implora cu o voce ca a mamei mele, stând în fața unui grup de stăpâni de sclavi care licitau pentru trupul ei nud, iar mai jos am găsit un nivel încă și mai profund și un ritm mai rapid și am auzit cum cineva strigă:

— Frați și surori, textul meu din această dimineață se numește „Negrul negrului“.

O congregație de voci răspunse:

— Acel negru e cât se poate de negru, frate, cât se poate de negru...

— La început...

— Chiar când a început totul, strigară ei.

— ...a fost negrul...

— Haide, predică!

— ...iar soarele...

— Soarele, Doamne...

— ...era roșu ca sângele...

— Roșu...

— Acum negrul este... strigă predicatorul.

— ...însângerat.

— Am spus că negrul e...

— Haide, frate, predică!

— ...și negrul nu e...

— Roșu, Doamne, roșu. El a spus că e roșu!

— Amin, frate...

— Negrul vă va prinde...

— Da, o va face...

— Da, o va face...

— ...și negrul nu va...

— Nu, nu o va face!

— Ba da...

— Ba da, Doamne...

— ...și nu o face.

— Aleluia...

— Vă va pune, slavă Ție, Doamne, în BURTA CHITULUI¹.

— Predică, frate dragă!

— ...și vă va face să ispitiți...

— Doamne Sfinte!

— Bătrână mătușă Nelly!

— Negrul vă va face...

— Negru...

— ...sau negrul vă va desface.

— Nu-i acesta adevărul, Doamne?

În acea clipă, o voce cu timbru de trombon se răsti la mine:

— Piei de-aici, nerodule! Chiar ai de gând să înfăptuiești o trădare?

M-am îndepărtat cu greu de acolo, în timp ce o auzeam pe bătrâna cântăreață de spirituals tânguindu-se:

— Băietate, du-te și blestemă-l pe Dumnezeuul tău, apoi mori.

M-am oprit și am întrebat-o ce e cu ea.

— Mi-am iubit mult stăpânul, fiule, spuse ea.

— Ar fi trebuit să-l urăști, spusei eu.

— Mi-a dăruit mai mulți fii, zise ea, și, pentru că mi-am iubit fiii, am învățat să le iubesc tatăl, cu toate că îl și uram.

— Și eu m-am familiarizat cu ambivalența, spusei. De-asta sunt aici.

— Ce-i aia?

— Nimic, un cuvânt care nu explică nimic. De ce te tângui?

¹ Referire la episodul biblic al cărui personaj este Iona.

— Mă tângui așa pentru c-a murit, zise ea.
 — Ia spune, cine râde la etaj?
 — Aia sunt fiii mei. Se bucură.
 — Da, înțeleg și asta, zisei eu.
 — Și eu râd, dar mă și tângui. Ne-a promis că ne va elibera, dar nu l-a lăsat inima. Și totuși, l-am iubit...
 — L-ai iubit? Vrei să spui că...?
 — Da, dar altceva am iubit chiar mai mult.
 — Ce anume?
 — Libertatea.
 — Libertatea, repetai eu. Poate libertatea se găsește în ură.
 — Nu, fiule, în iubire. L-am iubit și i-am dat otrava, iar el s-a zbârcit ca un măr mușcat de ger. Băieții aia l-ar fi tăiat în bucăți cu cuțitele lor făcute în casă.
 — S-a făcut o greșeală pe undeva, spusei eu. Sunt nedumerit...
 Și am vrut să mai spun și alte lucruri, dar râsetele de deasupra au devenit prea puternice și prea tânguioase pentru mine, așa că am încercat să scap de acolo, dar nu am putut. Exact când eram pe cale să ies, am simțit o dorință de nestăvilat să o întreb ce e libertatea, așa că m-am întors. Stătea cu capul în palme, tânguindu-se încet. Chipul ei cafeniu, ca pielea tăbăcită, era plin de tristețe.
 — Bătrâno, ce e libertatea asta pe care o iubești atât de mult? întrebai de după un colț al minții mele.
 Se arătă surprinsă, apoi îngândurată, apoi descumpănită.
 — Am uitat, fiule. Sunt în încurcătură. Întâi cred că e ceva, apoi cred că e altceva. Mă apucă amețea. Cred că acum nu mai e nimic altceva decât a ști cum să spun ce am în minte. Însă e o treabă grea, fiule. Am pățit prea multe în prea scurtă vreme. E ca și cum aș avea febră. Dacă încep să merg, amețesc și cad la pământ. Dacă nu e asta, am neazuri cu băieții. Se pun pe râs și vor să omoare albi. Sunt înverșunați, da, chiar așa sunt.
 — Și cu libertatea cum e?
 — Dă-mi pace, băiete! Mă doare capul!
 O lăsai și plecai, simțind și eu că mă ia cu amețea. Nu ajunsei prea departe.

Brusc, unul dintre băieți, un zdrahon de doi metri, apăru din senin și-mi trase un pumn.

— Ce s-a întâmplat, omule? strigai.
 — Ai făcut-o pe mama să plângă!
 — Cum așa? zisei, ferindu-mă de o lovitură.
 — Că i-ai pus întrebările alea. Șterge-o de-aici, să nu te mai vad! Și, data viitoare când mai ai întrebări din alea, puneți-le ție!
 M-a ținut strâns, ca într-o menhină. Își încleștase degetele în gâttelej meu cu atâta putere, încât am crezut că mă voi sufoca, dar, în cele din urmă, mi-a dat drumul. M-am împleticit, amețit, în timp ce muzica îmi suna isteric în urechi. Era beznă. Mi-am revenit din amețea și am pornit pe un coridor întunecat și îngust. Mi se părea că-i aud pașii grăbiți în urma mea. Mă chinuia durerea și toată ființa mea tânjea enorm după liniște, pace și tăcere, după o stare pe care simțeam că n-o voi dobândi niciodată. În primul rând, fiindcă trompeta trâmbița și ritmul era prea febril. Bătăi de tam-tam ca ale inimii au început să acopere trompeta, umplându-mi urechile. Tânjeam după apă și o simțeam curgând rapid prin conductele reci pe care le atingeam cu degetele în timp ce îmi căutam băjbâind drumul prin beznă, dar nu mă puteam opri să caut, din cauza pașilor care se auzeau în urma mea.

— Ras! strigai eu. Tu ești, Distrugătorule? Rinehart¹?

Nu se auzi niciun răspuns, doar zgomotul ritmic de pași în urma mea. La un moment dat încercai să trec drumul, dar o mașină care venea în viteză mă lovi, julindu-mi pielea de pe picior în timp ce trecea mugind pe lângă mine.

Apoi, nu știu cum, ieșii din acea stare, urcând cu grăbire din acea lume subterană a sunetului, în timp ce Louis Armstrong spunea, inocent:

Ce am făcut

Ca să fiu atât de negru

Și de trist?

La început mi-a fost teamă. Muzica familiară mă îndemnase la acțiune, un soi de acțiune de care nu eram în stare. Și totuși,

¹ Numele personajului e compus din *rind*, adică „șorici, coajă, pieleță“, dar și, ca termen argotic, „bani, lovele“, și *heart*, adică „inimă, suflet“.

dacă aş mai fi zăbovit acolo, sub suprafaţă, poate că aş fi încercat să acţionez. Cu toate astea, acum ştiu că foarte puţini ascultă cu adevărat muzica asta. Am rămas aşezat pe marginea scaunului, learcă de sudoare, de parcă fiecare dintre cele 1 396 de becuri ar fi devenit un reflector pe un platou individual destinat unui interogatoriu condus de Ras şi de Rineheart. Era obositor, ca şi cum mi-aş fi fiinut respiraţia neîntrerupt vreme de o oră, cu terifianta seninătate dată de zile întregi de foame. Totuşi, era o experienţă ciudat de satisfăcătoare ca un om invizibil să audă tăcerea sune-tului. Descoperisem nişte porniri neştiute ale fiinţei mele, chiar dacă nu puteam urma îndemnurile lor. Totuşi, de atunci încoace n-am mai fumat nicio ţigară cu marijuana, nu fiindcă sunt ilegale, ci fiindcă *a vedea* pe după colţuri e suficient. Nu e deloc neobişnuit când eşti invizibil. Dar să auzi pe după colţuri e prea mult. Inhibă acţiunea. Şi, în ciuda Fratelui Jack şi a acelei perioade triste şi apuse a Frăţiei, nu cred în nimic mai mult decât în acţiune.

Vă rog să-mi daţi voie să dau o definiţie: hibernarea e o pregătire pe ascuns pentru o acţiune fâţişă.

În plus, drogul îţi distruge total percepţia timpului. Dacă s-ar întâmpla aşa ceva, într-o bună zi s-ar putea să uit să mă feresc şi s-ar putea ca vreun idiot să mă calce cu un tramvai portocaliu şi galben sau cu un autobuz nervos! Sau s-ar putea să uit să ies din groapa mea când se iveşte ocazia să acţionez.

Până una-alta, mă bucur de viaţa mea, graţie companiei Monopolated Light & Power. Deoarece nu mă recunoaşteţi nici măcar când sunteţi în proximitatea mea şi deoarece, nu încapе îndoielă, nu prea vă vine să credeţi că exist, nu contează dacă vă spun că mi-am conectat groapa la firele care alimentează clădirea cu energie electrică. Înainte de asta trăisem în bezna în care mă ascundeam de urmăritori, dar acum văd. Am luminat întunericul negru al invizibilităţii mele şi viceversa. Aşa că dau drumul muzicii invizibile a izolării mele. Ultima afirmaţie nu pare prea în regulă, nu-i aşa? Însă este. Auziţi muzica asta pur şi simplu fiindcă lumea aude muzica, dar de văzut, o vede foarte rar, cu excepţia muzicienilor. Oare această pornire de a pune invizibilitatea pe hârtie, în alb şi negru, poate să fie un impuls de a transforma invizibilitatea

în muzică? Dar eu sunt un orator, un om care stârneşte mulţimile. Sunt? *Am fost* şi poate am să fiu din nou. Cine ştie? Bolile nu durează până la moarte, şi nici invizibilitatea.

Vă aud spunând: „Ce ticălos dezgustător şi iresponsabil!“ Şi aveţi dreptate. Mă grăbesc să fiu de acord cu voi. Sunt una dintre cele mai iresponsabile fiinţe care au existat vreodată. A fi iresponsabil face parte din invizibilitatea mea. Oricum aţi lua-o, e o negare. Dar faţă de cine să mă simt responsabil şi de ce, dacă refuzaţi să mă vedeţi? Şi aveţi răbdare să vă dezvălui cât de iresponsabil sunt de fapt. Responsabilitatea se bazează pe recunoaştere, iar recunoaşterea e o formă de acord. Să-l luăm, de pildă, pe omul pe care era să-lucid. Cine e de vină că era să se petreacă o crimă? Eu? Nu cred că-i aşa, şi refuz să-mi asum asta. Nu ţine. Nu îmi puteţi pune asta în cârcă. El a fost cel care s-a lovit *de mine*, el a fost cel care *m-a insultat*. N-ar fi trebuit, de dragul propriei siguranţe, să vadă că eram surescitat, că aveam „potenţialul de a fi periculos“? Am putea zice că era pierdut într-o lume de vis. Însă nu *el* era cel care controla acea lume de vis, care, din păcate, e cât se poate de reală? Şi nu *el* era cel care m-a exclus din ea? Şi, dacă ar fi strigat şi ar fi apărut un poliţist, nu *eu* aş fi fost considerat agresorul? Ba da, ba da! Sunt de acord cu voi, eu am fost cel iresponsabil, căci ar fi trebuit să-mi folosesc briceagul pentru a proteja interesele superioare ale societăţii. Cândva, acest gen de nesăbuiţă va abate o tragedie asupra noastră. Toţi visătorii şi toţi somnambuluii trebuie să plătească şi chiar victima invizibilă e răspunzătoare pentru soarta tuturor. Dar eu am evitat acea responsabilitate, acaparat prea tare de noţiunile incompatibile care-mi zumzăiau în minte. Am fost laş...

Dar ce am făcut ca să fiu atât de trist? Aveţi răbdare şi ascultaţi-mă.